

Vývoj zeleně obce Husinec a města Klecany

Development of greenery in the village of Husinec and the town of Klecany

Lucie Nováková

Abstract:

An old proverb says that green heals. It affects human health, especially in human settlements, and its role is, without exaggeration, multifaceted. It has a positive effect on air quality and noise levels in the area, retains water in the landscape, cools the environment through evaporation, reflects or absorbs solar radiation, influences the heat island effect and, last but not least, contributes to the well-being of residents and the image of the city. Settlements are gradually experiencing an increase in traffic, unplanned construction of warehouses, houses or apartments and other development sites without regard to existing and historic green spaces, including the permeability of the landscape. There is a need to preserve, maintain and develop green spaces in settlements and open countryside. Archive maps (e.g. cadastral maps), orthophoto maps showing the development of the area, available information on the development of the settlement, archive photographs, paintings and many other materials can be used as a basis for the basic design of green spaces in settlements. In the village of Husinec and in the town of Klecany, greenery seems to have started to disappear... Both are located in the Central Bohemia region, about 12 kilometres north of the capital, Prague. Not surprisingly, they are under strong suburbanisation pressure, which is affecting the development of the settlements. By comparing these seemingly similar yet different settlements, a number of recommendations have been made to add greenery, improve the road network or improve permeability. The conceptual proposal is based on a preliminary analysis of the development and existing state of green spaces in both settlements. An analysis of the future growth of the village/town was prepared according to the Master Plan of the Husinec Municipality and the Master Plan of the Klecany Town. The final diagram proposes the addition of isolation green areas, the completion of the road network, the redesign of the street network and the development of the public transport system.

Keywords:

residential greenery; suburbanization; Husinec; Klecany; archival maps; historical landscape structures

NOVÁKOVÁ, Lucie (2025). Vývoj zeleně obce Husinec a města Klecany. In: KUGL, Jiří, ed. *Člověk, stavba a územní plánování 18*. ČVUT v Praze, Fakulta stavební. pp. 56–77. ISBN 978-80-01-07472-5 ISSN 2336-7687. Článek je licencován pod licencí Creative Commons BY-NC-ND 4.0 (Uvedte autora-Neužívejte komerčně-Nezpracovávejte 4.0 Mezinárodní). Licenční podmínky: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.cs>

1 Úvod

Prastaré úsloví tvrdí, že zeleň léčí. Má vliv na lidské zdraví převážně v lidských sídlech, jejíž úloha je bez nadsázky mnohostranná. Příznivě ovlivňuje kvalitu ovzduší, ovlivňuje hlukové poměry v území, zadržuje vodu v krajině, ochlazuje prostředí výparem, odráží či pohlcuje sluneční záření, ovlivňuje efekt tepelného ostrova a v neposlední řadě se podílí na pohodě bydlení a obrazu města. (AOPK ČR, 2018) V sídlech, a především v rámci trendu suburbanizace, pozvolna dochází k nárůstům dopravy, nekoncepční výstavby skladovacích areálů, domů či bytů a dalších rozvojových ploch bez ohledu na zeleň stávající a historickou, problémy se objevují i v prostupnosti krajiny. (Šilhánková, 2007; Gécová, 2013) V sídlech i ve volné krajině je tak potřeba zeleň udržet, pečovat o ni a rozvíjet ji. Neméně významné je udržení a zajištění prostupnosti územím, především do okolní krajiny. K základnímu návrhu zeleně v sídle lze jako podklad využít archivní mapy (např. mapu kultur stabilního katastru), ortofotomapy sledující vývoj území, dostupné informace o rozvoji sídla, archivní fotografie, obrazy a mnoho dalších podkladů. Z uvedených podkladů a terénních průzkumů byl vytvořen návrh doplnění prvků zeleně a prostupnosti v sídle Husinec a Klecany.

1.1 Cíl práce

Cílem práce je navrhnout doplnění zeleně a prostupnosti v krajině u řešených sídel na základě řady analýz, terénního průzkumu a místní znalosti území. Závěrečným výstupem jsou navržená doporučení, kde je vhodné doplnit prvky zeleně či cestní síť, znázorněné na schématu návrhu zeleně a prostupnosti území. Koncepční návrh je vytvořen na základě předchozí analytické části, terénních průzkumů a místní znalosti území.

2 Metodika

Hlavním metodickým postupem byla analýza dvou modelových území – kombinace dostupných textových a mapových podkladů, terénní průzkum, fotodokumentace, zpracování získaných podkladů a vytvoření mapových podkladů. (Rendeková, 2008) Zpracována byla historická analýza historického vývoje sídla Husinec a Klecany vycházející z dostupných archivních map, ortofotomap a archivních fotografií. Podkladem pro analýzu druhů kultur byly využity císařské otisky stabilního katastru z 1. pol. 19. století. Dále byla vypracována analýza stávajících ploch zeleně, včetně pořízení fotodokumentace sídel, na jejímž základě lze rozhodnout vizuální působení sídla. Dle současně platného územního plánu obce Husinec (včetně návrhu projednávaného územního plánu) a územního plánu města Klecany byla zpracována analýza budoucího růstu obce a města. Na základě zpracovaných analýz a terénního průzkumu bylo vypracováno schéma návrhu zeleně včetně prostupnosti území. Schéma navrhuje doplnění izolační zeleně, doplnění cestní sítě (některé z cest nelze momentálně obnovit, uvažováno je s nimi do budoucna), obnovu bývalých remízků, vymezuje významné zelené rekreační plochy (louky) využívané k rekreaci, relaxaci a odpočinku, znázorňuje významná propojení v sídle a upozorňuje na chybějící prostupnost v sídle či v krajině tak, aby bylo území průchozí a plochy zeleně provázané. Zeleň a prostupnost sídla není řešena uvnitř zastavitelných ploch.

Pro obec Husinec je využito měřítko 1:10 000, pro město Klecany 1:15 000. Jako podkladová mapa byla využita ortofoto mapa a základní mapa 1:10 000 formou prohlížečích služeb WMS geoportálu ČÚZK. (Geoportál ČÚZK, ©2022)

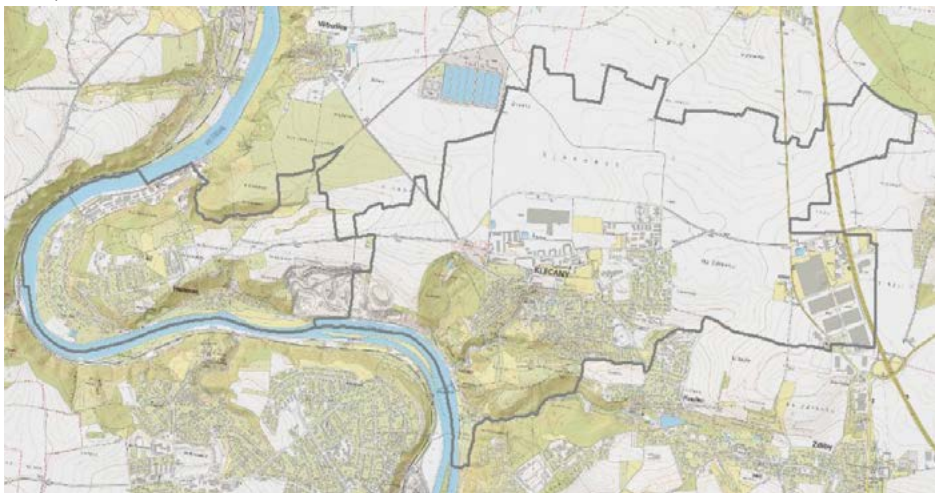
3 Analytická část práce

Analytická část práce v následujících kapitolách popisuje řešené území a závěry z jednotlivých analýz, včetně fotodokumentace.

3.1 Charakteristika řešeného území

Obec Husinec leží ve Středočeském kraji, v okrese Praha-východ, přibližně 12 kilometrů severně od hlavního města Prahy. Nachází se v meandru řeky Vltavy, na jejím pravém břehu, v nadmořské výšce 180 m.n.m. Skládá se ze dvou místních částí, dříve samostatných vsí, Husince a Řeže, jež společně tvoří katastrální území Husinec u Řeže o výměře cca 2980 ha. V roce 2020 disponovala obec 1536 obyvateli s trvalým bydlištěm (ČSÚ, 2022), avšak lze uvažovat, že reálný počet osob žijících na území obce bude díky neustálému rozvoji vyšší. Místní část Řež leží severo-západně od místní části Husinec a zaujímá dnes převážnou část obce. Na území Řeže je např. obecní úřad, pošta, maloobchod a ÚJV Řež, a. s.

Město Klecany leží ve Středočeském kraji, v okrese Praha-východ, přibližně 8 kilometrů severně od hlavního města Prahy. Katastrální území Klecany přímo sousedí s katastrálním územím Husinec u Řeže. Samotná sídla jsou od sebe vzdálena zhruba 2 km. Území Klecan je známé archeologickými nalezišti, např. nálezy středověkých hrobů či pohřebišti. (Klecany, ©2022a) V roce 2020 město disponovalo 3671 obyvateli, vzhledem k pozvolnému stavebnímu rozvoji lze uvažovat o budoucím nárůstu obyvatel. (ČSÚ, 2022)

obr. 1 – Katastrální území Husinec u Řeže a Klecany; zdroj: autor

3.2 Historická analýza

První písemná zmínka o vsi Husinec je datována k roku 1227, kdy král Přemysl Otakar I. přenechal ženskému klášteru u sv. Jiří v Praze jurisdikci nad jeho poddanými. V 16. století náležela spolu s Řeží jako tzv. ves zápisná ke statku v Rostokách. Osada Řež se poprvé objevuje v listině krále Vratislava I. z r. 1088. V dalším listinném falsu, tentokrát pro klášter sv. Jiří k roku 1227, se uvádí vedle Husince pod názvem Rese. Od roku 1850 je Řež osadou obce Husinec. (Husinec, ©2022a)

Historická analýza obce Husinec znázorňuje pozvolný rozvoj místní části Husinec, tedy historické jádro obce. Postupně byly zastavovány proluky a územní rezervy v sídle. Po roce 1873 docházelo k výstavbě v dolní části Řeže na plochách orné půdy či nezalesněných luk a pastvin. Největší rozvoj byl zaznamenán s výstavbou Ústavu jaderné fyziky na pravém břehu řeky Vltavy, a to konkrétně v letech 1955 – 1957. Do obce přicházeli obyvatelé za pracovními příležitostmi, což se projevilo především výstavbou rodinných domů ve spodní i horní části Řeže, ale také bytových domů v horní části Řeže.

Začala se též objevovat zástavba v podobě chatových oblastí převážně na plochách luk či pastvin v blízkosti lesního porostu. Od roku 2000 vznikaly v obci modernější stavby rodinných domů, včetně lokality Červená skála z roku 2007. Původní louky se postupně proměňovaly do dnešní podoby zahrad se zástavbou převážně rodinných domů. Lesní plochy se zahušťovaly a udržely si svou dominantní pozici především díky specifickému terénu. Dnes jsou místní lesy převážně vedené jako plochy ÚSES a v soukromém vlastnictví. Z hlediska vizuálního zhodnocení je Husinec poměrně zelenou obcí, ač převažuje zeleň soukromá.

obr. 2 – Letecký pohled na místní část Řež z 21. století; zdroj: autor

obr. 3 – Letecký pohled na místní část Řež z 20. století; zdroj: Husinec, ©2022a

obr. 4 – Letecký pohled na místní část Řež z 21. století; zdroj: autor

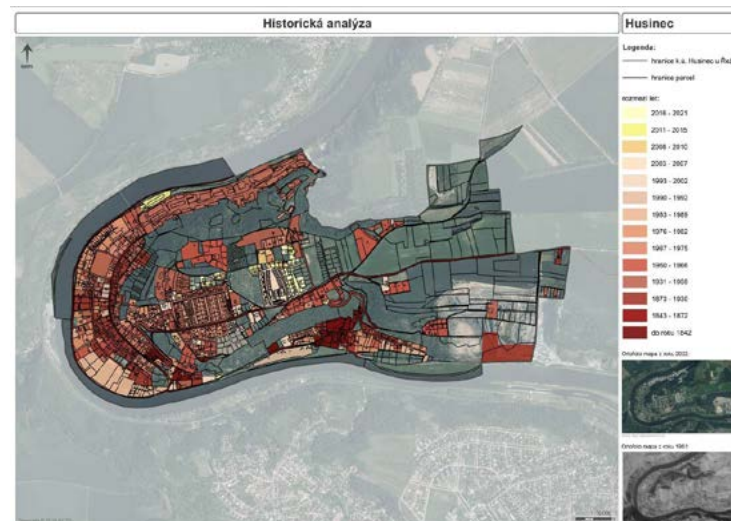

obr. 5 – Letecký pohled na místní část Řež z 20. století; zdroj: Husinec, ©2022a

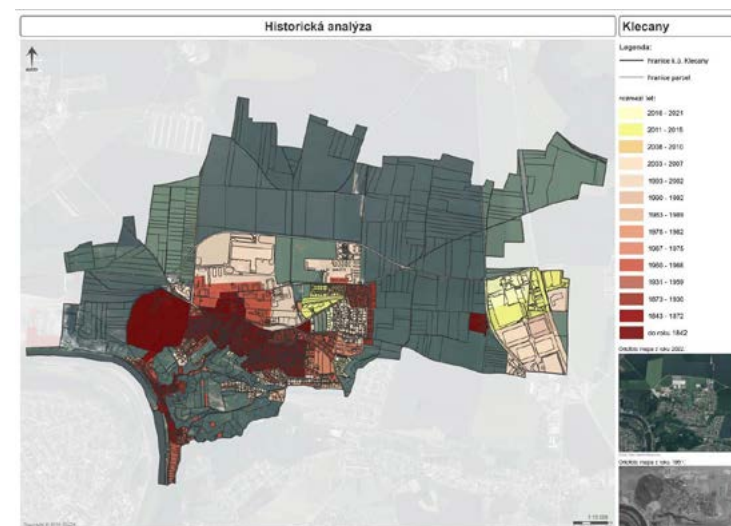
Farní kronika Liber Memorabilium uvádí, že v roce 777 nechal kníže Přemysl zřídít ve vsi Klecany chrám a tvrz, kterou daroval svému věrnému služebníkov. Protože byl služebník klecavý (kulhavý), byla ves pojmenována Klecany. Ves je dále zmiňována r. 1309 v osobě Lobka z Klecan a v r. 1507 povýšena králem Václavem II. Jagellonským na městečko. (Kuča K., 1997) V 17. st. byla tvrz přestavěna na zámek. Během třicetileté války Klecany přišly o privilegium městečka, kdy kvůli rozsáhlým požárům byla část sídla zničena. Roku 1803 spadají Klecany pod majetek nelahozevského panství Jana Viléma Vobořila. Statut města obdržely Klecany opět v r. 1994. (Klecany, ©2022a)

Historická analýza Klecan znázorňuje poměrně velký, avšak postupný rozvoj města. Oproti Husinci Klecany disponují o dost větším historickým jádrem, tvořeným

statky (později domy se zahradami), a to jak u břehu řeky Vltavy, tak ve v horním centru sídla. Tyto dvě části dělí terénní předěl v podobě skalních útvarů. Klecany se tak rozrůstaly v údolí u břehu řeky Vltavy a následně v horní (již rovinatější) části sídla. Rozvoj byl situován do ploch orné půdy, luk či pastvin. Lesních ploch tak příliš nebylo. Výrazně zalesněný Klecanský háj a okolní svahy vytváří i nyní zelený vizuální dojem. Po roce 1990 Klecany utrpěli rozvojem hal a logistických areálů v severní a východní části. Postupně se též rozvíjelo bydlení v rodinných domech se zahradami. Obraz města je tak zcela odlišný v horní i dolní části Klecan, daleko více než v obci Husinec.

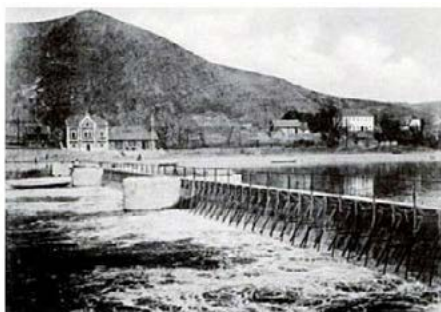
obr. 6 – Historická analýza obce Husinec; zdroj: autor

obr. 7 – Historická analýza města Klecany; zdroj: autor

obr. 8 – Současný pohled na Obchod u Felixů; zdroj: (Klecany, ©2022b)

obr. 9 – Pohled na Obchod u Felixů zřejmě kolem roku 1904; zdroj: (Klecany, ©2022b)

obr. 10 – Pohled na zřezadlo Klecany dříve a nyní; zdroj: (Klecany, ©2022c)

3.3 Stávající zeleň

Zelená infrastruktura v obci Husinec je dnes tvořena zalesněným pásem terénní hrany procházejícím ve středu území a především plochami soukromých zahrad. Podstatnou součástí zeleně v obci tvoří zelené pásy podél břehu řeky s pěší komunikací a rozlivové louky. Na východě obce je situován stále aktivní kamenolom a plochy orné půdy. Severní cíp obce tvoří oplocené sadové plochy. Hlavní komunikace z obce je doplněna o nepravidelné stromořadí.

obr. 11 – Pohled na historické jádro obce Husinec, nalevo hustě zalesněné svahy; zdroj: autor

obr. 12 – Pohled na místní část Řež s novodobou výstavbou a zalesněným pásem procházejícím obcí; zdroj: autor

Zástavba v historickém jádru obce, respektive v místní části Husinec, je oproti břehové zástavbě v Řeži neuspořádaná, v pozvolna stoupajícím terénu obklopená hustě zalesněnými strmými svahy. Tato část Husince působí vesnickým dojmem s množstvím zeleně. Tento vizuální dojem umocňuje převážně zástavba v podobě statků a oplocením neomezovanou volnou krajinou. Oproti tomu spodní část Řeže, u břehu Řeky Vltavy, disponuje novější zástavbou rodinných domů. Zástavba je uspořádaná, s pravidelnými ulicemi. Zeleň zde tvoří především oplocené zahrady rodinných domů.

obr. 13 – Pohled na uspořádanou zástavbu rodinných domů se zahradami k porovnání s roztráštěnou zástavbou v Husinci; zdroj: autor

obr. 14 – Pohled na neuspořádanou zástavbu v Husinci vpředu s rozsáhlou loukou a řekou Vltavou; zdroj: autor

obr. 15 – Vpravo zalesněný Klecanský háj. V popředí využívané plochy orné půdy; zdroj: autor

Katastrálnímu území Klecan dominují rozsáhlé plochy orné půdy s absencí remízků či cest. Jižní část sídla je tvořena členitým terénem, zalesněnými svahy a plochami zahrad. Pohledovou dominantou je zalesněný Klecanský háj. Severní a východní část sídla tvoří logistické (ve východní části u dálnice D8) a developerské areály staveb pro bydlení. Terén je rovinatý, zeleň je viditelná především v dálkových pohledech. Západní části Klecan dominuje kamenolom s Klecanským hájem, jehož plocha je dnes pozvolna zmenšována.

obr. 16 – Plocha orné půdy, v pozadí začínající zástavba města Klecany; zdroj: autor

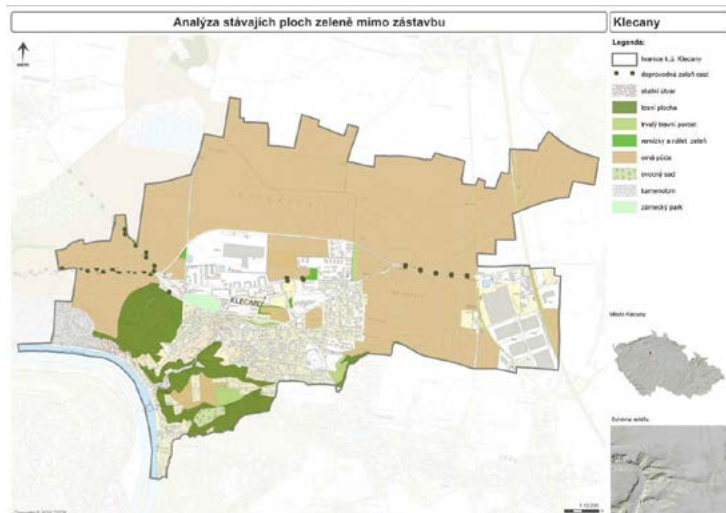

obr. 17 – Pohled na spodní část města Klecany (vlevo) obklopenou výrazným svahem a břehem řeky Vltavy; zdroj: autor

obr. 18 – Developerský areál novostaveb bytových domů Astrapark v severní části města Klecany s absencí izolační zeleně na hranici s plochou pole; zdroj: autor

V obci Husinec i ve městě Klecany byla zeleň rozvíjena pouze formou zahrad u rodinných domů. Nebyla řešena prostupnost územím, ani doplnění či obnova vhodné zelené infrastruktury, která by dále pozitivně ovlivnila kvalitu bydlení a vizuální stránku sídla.

obr. 19 – Analýza stávajících ploch zeleně v obci Husinec; zdroj: autor

obr. 20 – Analýza stávajících ploch zeleně ve městě Klecany; zdroj: autor

3.4 Budoucí rozvoj

Podkladem pro analýzu růstu byly využity územní plány obcí. Vymezení ploch zeleně na této úrovni umožňuje vytvořit potřebné územní podmínky, které jsou nezbytné pro odpovídající způsob využívání zeleně a pro její udržitelnou existenci. (Mackovič, 2013)

Významným podkladem pro analýzu budoucího růstu byl proto použit územní plán Husinec z roku 2010 a návrh územního plánu z roku 2021. (Husinec, ©2022b) Územní plán obce vymezuje zastavitelné plochy z velké části pro bydlení individuální. Z části minimální pro občanskou vybavenost, sport či rekreaci. Vzhledem k tomu, že obec má

mnoho limitů rozvoje (hranice řeky, aktivní záplavové území, ÚJV Řež, a.s., skalní plošiny, aktivní kamenolom, úses apod.) je navrženými zastavitelnými plochami v současné podobě dosaženo téměř maxima možného plošného rozvoje obce. Zastavitelné plochy budou generovat zeleň v podobě zahrad a nebudou narušovat stávající významné plochy zeleně. Vizuální působení obce tedy bude poměrně „zelené“, nicméně je třeba se zaměřit také na provázanost a zachování zelených ploch či spojitost cestní sítě.

obr. 21 – Zastavitelná plocha pro bydlení v obci Husinec; zdroj: autor

obr. 22 – Místní část Husinec v současné podobě, kde není uvažován další rozvoj; zdroj: autor

Územní plán Klecany, úplné znění po vydání změny č.4, umožňuje v rámci zastavitelných ploch zastavění cca 140 ha. (Klecany, ©2022d) Převažujícím využitím je bydlení (hromadní i individuální), v menší míře jsou navrženy zastavitelné plochy pro výrobu s skladováním, občanskou vybavenost či technickou infrastrukturu. Minimálně se objevuje možnost využití pro veřejnou zeleň či veřejné prostranství. Rozsáhlý rozvoj města je situován do severní a východní části, kde se v současné chvíli nachází plochy orné půdy. Tato část města působí nekonceptně, neuspořádaně a navozuje efekt mnoha bariér. Cestní síť není provázaná, plochy zeleně tvoří pouze zahrady rodinných domů. Protože je rozvoj Klecan limitován pouze z jiho-západní strany (řekou Vltavou), je nutné

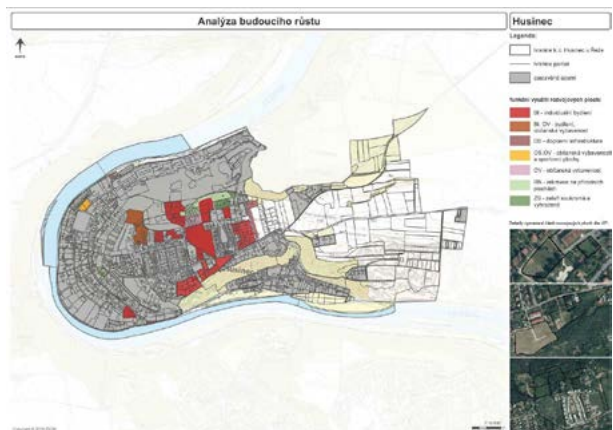
se na koncepci zeleně a pohodu bydlení zaměřit o něco více, než v případě obce Husinec.

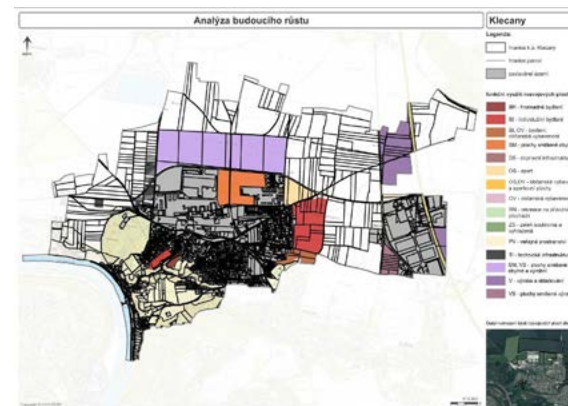
obr. 23 – Zastavitelná plocha pro bydlení ve městě Klecany; zdroj: autor

obr. 24 – Vlevo budoucí zastavitelná plocha pro bydlení a výrobu ve městě Klecany; zdroj: autor

obr. 25 – rozvojové plochy obce Husinec; zdroj: autor

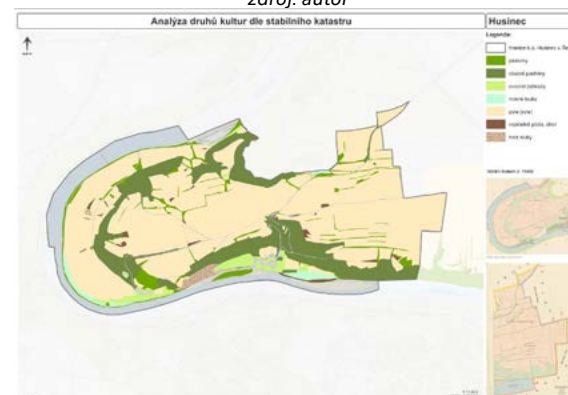
obr. 26 – rozvojové plochy města Klecany; zdroj: autor

3.5 Druhy kultur dle stabilního katastru

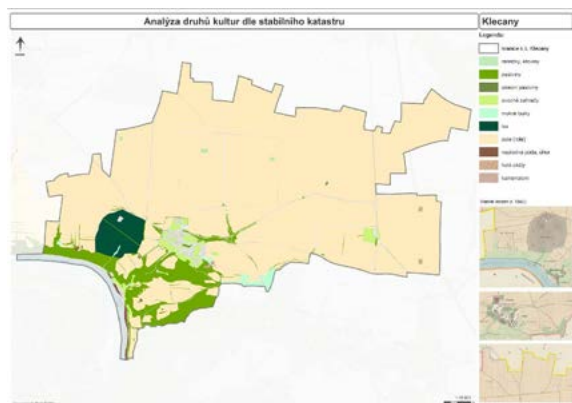
Mapa stabilního katastru z roku 1840 znázorňuje stavby statků v Husinci (dnes jádro obce) s přilehlými ovocnými zahradami a několik málo staveb na jiho-východě území, z nichž se postupně rozvíjela místní část Rež. Kostra cestní sítě je dochována dodnes, stejně jako plochy obecních pastvin – dnes lesů a zalesněných svahů v obci. Největší změnou prošly pole (role) a plochy pastvin, které byly postupně zastavovány až do současné podoby obce. (ČÚZK, ©2022)

obr. 27 – bývalý mlýn v obci Husinec a zámek města Klecany (v minulosti jádrem komponované krajiny); zdroj: autor

obr. 28 – Druhy kultur dle stabilního katastru v obci Husinec; zdroj: autor

obr. 29 – Druhy kultur dle stabilního katastru ve městě Klecany; zdroj: autor

4 Návrh doplnění zeleně a prostupnosti území

Současný stav české krajiny ukazuje, v rámci péče o krajinu je celá řada úkolů a nutnost mezioborové spolupráce. Hledání křehké rovnováhy stojí na intenzivní spolupráci mnoha profesí, např. spolupráce s ekology, vodohospodáří, lesníky, zemědělci, přírodovědci, urbanisty či územními plánovači. (Salzmann, 2021) Územní plán je tedy nedílnou součástí v rámci návrhu zeleně. Veřejná zeleň neovlivňuje pouze prostředí obce, její obraz, ale také psychický stav a pohodu obyvatel. (Vacíková, 2021) Předložený návrh vychází z vytvořených analýz a terénního průzkumu, který odráží skutečný stav a funkčnost zeleně v řešených obcích. Vzhledem k aktuálnímu stavu a tomu, že zezeň uvnitř sídel je tvořena především zahradami, zahrádkářskými koloniemi či plochami navrženými k zastavění, se návrh věnuje především lokalizaci a plochám, které je možné dále řešit a zaměřit se na ně v aktuální době. Tedy prostupnosti ze sídla do krajiny, okrajům sídel a volné okolní krajině. Schematicky proto doplňuje izolační zezeň, vyznačuje neprostupná místa, navrhuje obnovení cest dle map stabilního katastru, posílení cest ve formě podpory a udržení a obnovu remízků, vymezuje významná propojení a rekreační plochy. (Mareček, 2004) Návrh upozorňuje na vhodnou lokalizaci pro umístění příslušných opatření, nejde tedy do detailů (např. stanovení vhodných dřevin, významný zásah do soukromých ploch zeleně apod.). Pro obě sídla je výrazně doporučeno zabývat se v rámci územních plánů stanovením podmínek pro ochranu krajinného rázu. Především kvůli značně rozsáhlým zastavitelným plochám. Obě sídla se nachází v Přírodním parku Dolní Povltaví. Ten zaujímá obec Husinec v celém rozsahu, nicméně v rámci města Klecany zahrnuje pouze okrajovou část u řeky Vltavy. Přírodní park byl vyhlášen v roce 1994, tvoří jej pravý břeh Vltavy s pravobřežními přítoky. Důraz je kladen na zachování rázu krajiny s lesostepními porosty, skalními stepmi a kulturní zemědělskou krajinou.

V obci Husinec je navrženo především posílení významných propojení. V obci se nachází významný a rozsáhlý Územní systém ekologické stability, atraktivní rekreačně využívaný břeh řeky Vltavy, vzdálená železniční stanice či rozsáhlý areál Ústavu jaderného výzkumu poskytující množství pracovních příležitostí. Chybí především pěší a cyklistické propojení těchto významných lokalit, ale i běžná dostupnost ploch zeleně či okolní krajiny pro obyvatele. Prostupnost má navíc negativně ovlivnit nová výstavba, proto je nutné poukázat na potřebu těchto propojení a prostupnosti sídla a krajiny, které bude při dalším rozvoji respektováno, zachováno nebo nově vybudováno. Návrh tedy vymezuje hlavní chybějící propojení. Jako vegetační doprovod cest je doporučeno doplnit také pěší či cyklo propojení alejemi či stromořadími. Vhodně zvolená vegetace omezení erozní

činnost, poskytně prostředí pro život dalších živočichů či rostlin, poskytně ochranu před hlukem či prachem a v neposlední řadě ovlivní psychickou pohodu obyvatel. Má také krajinnotvornou funkci a mnoho dalšího. (Smržová, 2012) Dále jsou navržena dvě chybějící propojení. V centru obce by mělo v případě uvažované budoucí zástavby dojít k provázání staré zástavby Řeže s novějším areálem Červená skála, a to nejen kvůli dostupnosti vzdálené vlakové stanice, ale také pro rychlejší a bezpečnější dostupnost rekreačních ploch a občanské vybavenosti v obci (viz zdůvodnění výše). Dále je navrženo prodloužení stávající významné pěší komunikace přes plochy stávajících sadů (ty jsou momentálně oplocené a neprůchozí, cesta je tak uvažována do budoucna). Dříve se jednalo o významné propojení částí obce a cesta byla velmi rekreačně využívána. Navržena je tedy obnova tohoto propojení, už proto, že je zde navržena nová naučná stezka, která je již z druhé strany výrazně oplocena areálem ústavu. Doplnění izolační zeleně je navrženo podél hlavní příjezdové komunikace z důvodu prašnosti a hlučnosti lomu, jehož rozšíření je v blízké budoucnosti uvažováno až ke hranici příjezdové komunikace. Místo tak bude probíhající těžbou značně ovlivněno a izolační zeleň je nezbytností. V obci je respektována cestní síť dle map stabilního katastru s výjimkou dvou komunikací, které návrh také doplňuje. Významná propojení značí dostupnost zeleně a cesty kolem celé obce po břehu řeky Vltavy, kterou lze dojít až k záplavovým loukám, které jsou významnou zelení v obci a využívanými rekreačními plochami pro obyvatele. Využívají se především pro občanské akce a aktivity, včetně přilehlého nově vybudovaného parku U Pasáčka. V celé obci se doporučuje klást důraz na péči o zeleň a především vyžadovat náhradní výsadbu za nově zastavěné zastavitelné plochy, které jsou z velké části významnými zelenými plochami obce. Využívané také obyvateli k rekreaci a odpočinku.

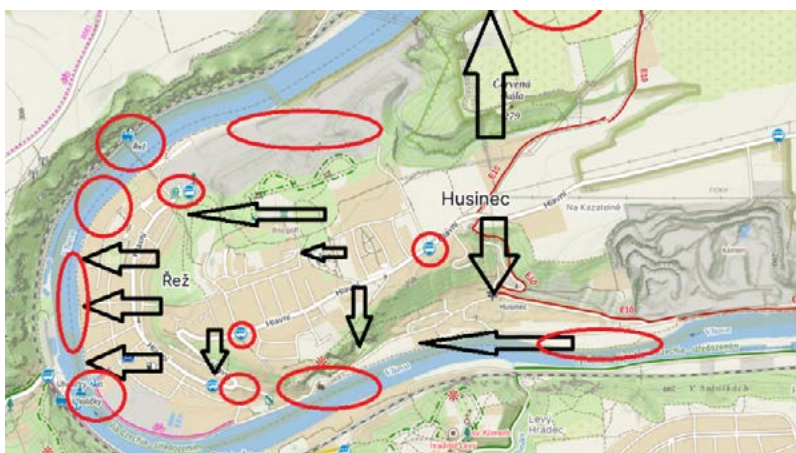
obr. 30 – Jižní část Přírodního parku Dolní Povltaví, zahrnující obec Husinec a město Klecay; zdroj: Mapy.cz

obr. 31 – Kamenolom v obci Husinec; zdroj: autor

obr. 32 – Významná rekreační louka v obci Husinec; zdroj: autor

obr. 33 – Schéma znázorňující významné plochy občanské vybavenosti, zeleně, rekreační území či jinak významné plochy obce (kolečko) a směry prostupnosti, doplnění alejí, cestou apod. (šipka) řešené návrhem; zdroj: Mapy.cz, autor

obr. 34 – Detail návrhu doplnění zeleně a prostupnosti území v obci Husinec; zdroj: autor

Legenda:

- izolační zeleň - návrh
- chybějící prostupnost - návrh
- doplnění cestní sítě dle mapy stabilního katastru - návrh
- významné propojení - navržené posílení
- významné propojení - stav
- významná rekreační plocha - stav
- obnova remizků - návrh
- hranice k.ú. Klecany

1) zastavitelná plocha s areálem Astrapark

3) pohled na místní část Klecany

obr. 35 – Legenda k návrhu; zdroj: autor

Ve městě Klecany je kladen důraz na doplnění cestní sítě a prostupnost územím. Jedná se převážně o doplnění cest dle map stabilního katastru či posílení stávajících cest, např. v podobě vytvoření promenády do zastavitelných ploch, nebo tam, kde stávající podmínky nedovolí rozšíření cesty, o jejich zachování či rekonstrukci. Navrženo je také doplnění o vegetaci typu alejí či stromořadí, pro výše uvedené benefity pro obyvatele a území. Město disponuje skvělou prostupností v sídle, např. dostupnost hlavního rekreačního tahu podél břehu Vltavy, návaznost na občanskou vybavenost města apod., nicméně okraje sídla, především u lokality Astraparku a zamýšlené nově zastavitelné plochy trpí absencí pěšího či cyklo propojení, nejen z praktického, ale také z vizuálního hlediska. Okolí Astraparku by nemělo uniknout pozornosti v rámci budoucího rozvoje, výsadby či revitalizace okrajových cest.

obr. 36 – Schéma znázorňující vzdálenou lokalitu Astraparku od centra či břehu Vltavy a významnou zeleň v podobě Klečanského háje sloužící jak pro rekreaci, tak nárazníkovou zónu aktivního kamenolomu; zdroj: Mapy.cz, autor

Významnou trasou by měla být také cesta vedoucí od zámku, či do Klečanského háje. Dříve významné propojení, dnes bohužel zaniklá či zanedbaná. Z analýzy vyplývající nutnost obnovy a rekonstrukce těchto propojení návrh také zahrnuje. Stejně tak jako v Husinci jsou vyznačeny dvě významné rekreační louky na pravém břehu řeky Vltavy, které jsou nedílnou součástí zelené infrastruktury města. Izolační zeleň je navržena kolem zastavitelných ploch pro bydlení, aby došlo k zamezení prašnosti do zástavby z přilehlé orné půdy. Pokud by byla součástí izolační zeleně pěší komunikace, došlo by k propojení cestní sítě kolem města Klecany. Obyvatelé by tak spolu s navrženým (chybějícím) propojením do Klečanského háje či centra města, měli další příležitost k vycházkám a prostupnosti developerských areálů. Vzhledem k tomu, že mezi lomem a zástavbou tvoří bariéru zalesněná část v podobě Klečanského háje, není uvažována izolační zeleň lomu na území města (na rozdíl od obce Husinec, kde je navržena výrazná izolační zeleň). Obecně je tedy doporučeno v rámci aktivních lomů věnovat pozornost izolační zeleni, která, jak ukazuje město Klecany, poměrně dobře funguje.

obr. 37 – Stávající pěší komunikace navržená k přestavbě na zelenou promenádu; zdroj: autor

obr. 38 – Pohled na břehovou zeleň města Klecany s významnými rekreačními loukami; zdroj: autor

obr. 39 – Detail návrhu doplnění zeleně a prostupnosti území ve městě Klecany; zdroj: autor

Legenda:

- izolační zeleň - návrh
- chybějící prostupnost - návrh
- doplnění cestní sítě dle mapy stabilního katastru - návrh
- významné propojení - navržené posílení
- významné propojení - stav
- významná rekreační plocha - stav
- obnova remízku - návrh
- hranice k.ú. Klecany

1) zastavitelná plocha s areálem Astrapark

2) rodinné domy se zahradami

3) pohled na místní část Klecany

obr. 40 – Legenda k návrhu; zdroj: autor

5 Závěr

Problematika veřejné zeleně je odjakživa spjatá s rozvojem sídla a neopomenutelným tématem v rámci plánovacích procesů. Taktéž je důležitým zájmem obyvatelů příslušných sídel. (Gécová, 2013) Po zapracování jednoduchých doporučení dle vytvořeného návrhu (a následného propracování do detailu) by mělo dojít k pozitivnímu zlepšení pohody bydlení pro stávající i budoucí obyvatel Husince i Řeže a k provázání zelených ploch v sídle. Vzhledem k tomu, že město Klecany v současné chvíli disponuje možnostmi daleko většího rozvoje než obec Husinec, lze říci, že v rámci města Klecany je v současné chvíli potřeba se na koncepci zeleně, prostupnosti sídla a krajiny soustředit o něco více, než v obci Husinec. Výstupy a zpracované analýzy lze využít jak konkrétně pro obě zpracované obce např. při zpracování nového územního plánu, či při realizaci a lokality náhradních výsadeb, které jsou v obou sídlech realizovány a je zde reálný problém, kam náhradní dřeviny vysadit. Tento návrh proto může být inspirací jak metodickou, tak praktickou.

Literatura

- AOPK ČR (©2018). Zeleň prospívá fyzickému a duševnímu zdraví [online]. Dostupné z <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/zamereno-na-verejnost/zelen-prospiva-fyzickemu-a-dusevnimu-zdravi/>.
- ČSÚ (©2022). Databáze demografických údajů za obce ČR [online]. Dostupné z www.czso.cz/cso/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr.
- ČÚZK (©2022). Archivní mapy [online]. Dostupné z <https://archivnimapy.cuzk.cz/>.
- GÉCOVÁ, Katarina (2013). Rozvoj vidieckeho sídla verzus verejná zeleň [online]. Dostupné z <http://publikacie.uke.sav.sk/node/6372>.
- GEOPORTÁL ČÚZK (©2022). Prohlížeč služeb Esri ArcGIS Server [online]. Dostupné z <https://geoportal.cuzk.cz>.
- HUSINEC (©2022a). Historie obce [online]. Dostupné z <https://www.husinec-rez.cz/obec-727b/historie/>.
- HUSINEC (©2022b). Územní plán obce Husinec [online]. Dostupné z <https://www.husinec-rez.cz/obec-727b/historie/>.
- KLECANY (©2022a). O městě [online]. Dostupné z <https://www.mu-klecany.cz/web/cs/historie-turistika/historie/o-meste>.
- KLECANY (©2022b). Obchod u Felixů [online]. Dostupné z <https://www.klecany.cz/obsah/obchod-u-felixu.html>.
- KLECANY (©2022c). Naučná stezka [online]. Dostupné z <https://www.mu-klecany.cz/web/cs/historie-turistika/turistika/naucna-stezka>.
- KLECANY (©2022d). Územní plán Klecany [online]. Dostupné z <https://www.mu-klecany.cz/web/cs/historie-turistika/turistika/naucna-stezka>.
- KUČA, Karel (1997). Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Nakladatelství Libri, Praha, 938 s. ISBN 80-85983-14-1.
- MACKOVIČ, Vladimír (2013). Plochy zeleně v územním plánu [online]. Dostupné z https://www.uur.cz/media/rp1cu0jo/08_plochy.pdf.
- MAPY.CZ [online]. Dostupné z: <https://mapy.cz>.
- MAREČEK, Jiří (2004). Zeleň ve venkovských sídlech a v jejich krajinném prostředí. Praha, Česká zemědělská univerzita. ISBN 80-213-1237-8.
- NÁRODNÍ GEOPORTÁL INSPIRE (2010 – 2022). WMS Server CENIA [online]. Dostupné z <https://geoportal.gov.cz>.
- PEŠTA, Jan (2003). Encyklopedie českých vesnic, Díl I., Střední Čechy a Praha. Nakladatelství Libri, Praha, 327 s. ISBN 80-7277-148-5.
- RENDEKOVÁ, Věra (2008). Zeleň ako významný prvok obnovy štruktúry vidieckeho sídla. Nitra, 2008.

- VACÍKOVÁ, Anežka (2021). Návrh revitalizace vybraného parku. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 84 s.
- SALZMANN, Klára (2007). Zelená infrastruktura a její implementace v České republice [online]. Dostupné z: <http://www.casopis.forumochranyprirody.cz/uploaded/magazine/pdf/26-zelena-infrastruktura-a-jeji-implementace-v-ceske-republice.pdf>
- SMRŽOVÁ, Dominika (2012). Historie vzniku a vývoje doprovodné zeleně cestní sítě. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 57 s.
- VACÍKOVÁ, Anežka (2021). Návrh revitalizace vybraného parku. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 84 s.

Informace o autorce

Ing. Lucie Nováková

Fakulta stavební ČVUT v Praze, Katedra urbanismu a územního plánování
lucie.novakova@fsv.cvut.cz